

PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA VĂN HÓA NÊU GƯƠNG CỦA SĨ QUAN CẤP PHÂN ĐỘI TRONG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM HIỆN NAY

BÙI BẠCH ĐĂNG *

Ngày nhận bài: 15/5/2022

Nhận kết quả phản biện: 25/5/2022

Duyệt đăng: 22/7/2022

Tóm tắt: Văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam là giá trị cốt lõi, thấm thía văn hóa Đảng, văn hóa quân sự và truyền thống đơn vị. Thực hành nêu gương là bốn phận, trách nhiệm, nghĩa vụ; là lối sống, nếp sống của mỗi sĩ quan cấp phân đội. Bài viết phân tích thực trạng văn hóa nêu gương và phát huy vai trò nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam, qua đó đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay hiện nay.

Từ khóa: Quân đội nhân dân Việt Nam; sĩ quan cấp phân đội; văn hóa nêu gương.

Đặt vấn đề

Văn hóa nêu gương của cán bộ, đảng viên nói chung, của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam luôn được Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm. Quán triệt Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng về vai trò nêu gương, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo các đơn vị phát huy mạnh mẽ vai trò nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam thông qua các hoạt động của đơn vị, lan tỏa phẩm chất cao đẹp của “bộ đội Cụ Hồ”, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Vì vậy quán triệt, vận dụng sáng tạo nghị quyết của Đảng, nghị quyết Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, phân tích thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội hiện nay là vấn đề có ý nghĩa thiết thực.

1. Phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay

Nêu gương hay làm gương (exemple) là làm mẫu hoặc tạo ra một mẫu mực cho người

khác học và làm theo; nói cách khác, nêu gương là phương pháp dùng người tốt, việc tốt, gương điển hình tiên tiến để tác động mạnh mẽ đến người khác, khiến cho họ khâm phục, tán thành, học tập và làm theo. Bản chất của nêu gương, xét ở góc độ tâm lý, chính là sự “bắt chước” một cách có ý thức, dựa trên sự hiểu biết, vốn sống, kinh nghiệm, sự phát triển đạo đức của con người.

Nêu gương thuộc bốn phận, trách nhiệm trong thực hành đạo đức của sĩ quan cấp phân đội, tạo động lực, niềm tin để quần chúng noi theo. Nêu gương là phương pháp giáo dục đạo đức rất thiết thực và hiệu quả, là quá trình chuyển hóa tư tưởng, tri thức đạo đức thành tình cảm đạo đức, để sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam thực hành theo những chuẩn mực đạo đức xã hội, pháp luật Nhà nước, điều lệnh, điều lệ, kỷ luật quân đội một cách tự giác, nghiêm minh. Nêu gương còn là nghệ thuật lãnh đạo, quản lý, chỉ huy bộ đội của người sĩ quan cấp phân đội.

Nội dung văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam được thể hiện trên cả ba mối quan hệ: Đối với mình, đối với đồng chí, đồng đội và

* Sư đoàn 395, Quân khu 3.

đối với công việc. Trước hết, đối với mình, người sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam không được tự cao tự đại, tự mãn, không được làm những gì trái với lương tâm, đạo lý, trái với pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội; phải làm điều ngay thẳng, chính trực, thực hiện cần, kiệm, liêm, chính; phải là “Nhân, Trí, Dũng, Liêm”, có tình yêu thương chân thành đồng chí, đồng đội, mẫu mực trong quản lý, chỉ huy, huấn luyện đơn vị và giáo dục bộ đội; thường xuyên chấp hành đúng các quy định của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư về những điều đảng viên không được làm; tích cực học tập, rèn luyện về mọi mặt, nêu cao tinh thần tự phê bình và phê bình, đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, cơ hội, cục bộ, quan liêu, lãng phí và các biểu hiện tiêu cực khác. Đối với đồng chí, đồng đội, phải chân thành, cởi mở, khiêm tốn, thật thà; có tình thương yêu đồng chí đồng đội, bao dung, độ lượng, kính trọng cấp trên, tôn trọng, giúp đỡ cấp dưới; tác phong dân chủ, kỷ luật, gần gũi, sâu sát, thấu hiểu bộ đội; kịp thời giải quyết những vướng mắc, khó khăn của cán bộ, chiến sĩ trong sinh hoạt, học tập và công tác; có tinh thần đoàn kết thống nhất trong đơn vị, gắn bó chặt chẽ với Nhân dân. Đối với công việc, phải tận tâm, tận lực, trách nhiệm, gương mẫu, thực hiện đầy đủ quyền lợi, nghĩa vụ theo chức trách, nhiệm vụ được giao; tuyệt đối trung thành, trung thực với Đảng, Tổ quốc, Nhân dân; giữ vững nguyên tắc “Dĩ công vi thượng”, “chí công vô tư”, biết hy sinh lợi ích cá nhân cho lợi ích của tập thể, đặt lợi ích tập thể, đơn vị lên trên hết và trước hết; đồng thời, giải quyết hài hòa lợi ích tập thể và lợi ích cá nhân, tạo động lực để xây dựng cơ quan, đơn vị vững mạnh toàn diện.

Phương thức văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân

Việt Nam được biểu hiện: Trên trước, dưới sau; trong trước, ngoài sau; học đi đôi với làm theo; nói và làm theo nghị quyết; cấp ủy nêu gương cho đảng viên; đảng viên nêu gương cho cán bộ, chiến sĩ; cán bộ cấp trên nêu gương cho cán bộ cấp dưới; cơ quan nêu gương, làm gương cho đơn vị; lấy người tốt, việc tốt để tuyên truyền, giáo dục... đó là sự phản ánh nhân cách, uy tín “thu phục nhân tâm” của người sĩ quan cấp phân đội. Văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội được bắt nguồn từ lòng nhân ái, bao dung, tình cảm chân thành, là “mệnh lệnh không lời”, hành động tự thân “nói đi đôi với làm” có sức mạnh kỳ diệu, truyền cảm mạnh mẽ, làm lay động từng con tim, khối óc của cán bộ, chiến sĩ và làm lan tỏa rộng khắp phẩm giá cao đẹp của “bộ đội Cụ Hồ”, khích lệ, cán bộ, chiến sĩ ra sức phấn đấu noi theo, làm theo, xây dựng đơn vị vững mạnh “mẫu mực, tiêu biểu”.

Là cán bộ của Đảng, Nhà nước, sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam là những quân nhân có quân hàm từ thiếu úy đến trung tá, đảm nhiệm chức vụ là cán bộ phân đội (trung đội, đại đội, tiểu đoàn) hoặc tương đương, chiếm tỷ lệ lớn trong đội ngũ sĩ quan quân đội, đây là lực lượng nòng cốt ở đơn vị cơ sở, những người trực tiếp quản lý, chỉ huy bộ đội, huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện “mẫu mực tiêu biểu”, văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội có ảnh hưởng trực tiếp đến phẩm chất, nhân cách người chiến sĩ và kết quả hoàn thành nhiệm vụ. Vì vậy, trong những năm qua, Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng, chỉ huy các đơn vị trong toàn quân thường xuyên quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo phát huy vai trò nêu gương của đội ngũ sĩ quan cấp phân đội trong toàn quân. Đa số sĩ quan cấp phân đội luôn tự giác học tập, tu dưỡng rèn luyện, tạo

sự chuyển biến tích cực về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong công tác, ý thức tổ chức kỷ luật, đoàn kết nội bộ; ngăn chặn và đẩy lùi những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tiêu cực trong đơn vị, khẳng định phẩm chất, năng lực, uy tín của mình trước đơn vị, góp phần tích cực xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện “mẫu mực, tiêu biểu”.

Tuy nhiên, từ nhiều nguyên nhân khác nhau, nhất là do tác động của mặt trái cơ chế thị trường, một bộ phận sĩ quan cấp phân đội chưa quán triệt đầy đủ, sâu sắc vị trí, vai trò, nội dung, biện pháp nêu gương; còn có biểu hiện thụ động, trông chờ, ý nại, thiếu sáng tạo... chưa thật sự mẫu mực trong lời nói, việc làm, trong rèn luyện, tu dưỡng phẩm chất, đạo đức, lối sống, tác phong công tác, làm ảnh hưởng đến thành tích chung của đơn vị. Nguyên nhân của hạn chế nêu trên chủ yếu do sĩ quan cấp phân đội thiếu tu dưỡng, rèn luyện; công tác quản lý, giáo dục, rèn luyện, kiểm tra, giám sát sĩ quan cấp phân đội có nơi chưa thật chặt chẽ, chưa khoa học... Để khắc phục hạn chế nêu trên, tiếp tục phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam, thực hiện đồng bộ một số giải pháp.

2. Đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay

Thứ nhất, tạo sự thống nhất nhận thức của cấp uỷ, chỉ huy các cấp về phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam, gắn với thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XIII của Đảng

Đây là biện pháp có ý nghĩa quan trọng hàng đầu nhằm định hướng tổ chức, chỉ đạo

phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam. Vì vậy cấp uỷ, chỉ huy, sĩ quan cấp phân đội các cấp tiếp tục quán triệt sâu rộng và thực hiện nghiêm túc Quy định 37-QĐ/TW Về những điều đảng viên không được làm; Quy định 101-QĐ/TW Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp; Quy định 55-QĐ/TW Về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên; Quy định 08-QĐ/TW Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương; Chỉ thị số 87-CT/QUTW ngày 8/7/2016 của Thường vụ Quân uỷ Trung ương Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh trong Đảng bộ Quân đội và toàn quân về phát huy vai trò của văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội. Đẩy mạnh học tập và làm theo văn hóa nêu gương của Bác, nhất là nêu gương trong huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, diễn tập; trong quan hệ ứng xử và phong cách làm việc của sĩ quan cấp phân đội. Tích cực đổi mới nội dung, phương pháp học tập các chuyên đề giáo dục pháp luật nhằm nâng cao nhận thức, ý thức chấp hành pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội. Phát huy vai trò, trách nhiệm của cơ quan chính trị, chính uỷ, chính trị viên các cấp trong hoạt động đối thoại dân chủ, đóng góp ý kiến cho sĩ quan cấp phân đội về tính kế hoạch và phong cách làm việc; tính dân chủ trong quan hệ công tác; tính mẫu mực trong giao tiếp, ứng xử; tính giản dị, gần gũi của sĩ quan cấp phân đội. Tăng cường kiểm tra, giám sát, sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm, kịp thời khắc phục những hạn chế, bất cập, để văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân

đội nhân dân Việt Nam tiếp tục được lan tỏa, tô thắm danh hiệu “bộ đội Cụ Hồ”.

Thứ hai, phát huy tính tích cực, sáng tạo, tự rèn luyện, tự tu dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, phong cách làm việc của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam

Tự rèn luyện, bồi dưỡng văn hóa nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam là hoạt động “tự thân”, mang dấu ấn của từng cá nhân, trong đó phong cách, lối sống, năng lực là yếu tố quan trọng cốt lõi tạo nên uy tín của người sĩ quan cấp phân đội, là cơ sở để tập hợp cán bộ, chiến sĩ, đoàn kết, thống nhất, thực hiện thắng lợi nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu, xây dựng đơn vị. Ý thức được vai trò của việc tự rèn luyện, tự tu dưỡng, sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam phải ra sức học tập, nắm vững đường lối, quan điểm của Đảng, pháp luật Nhà nước, nhiệm vụ quân đội, tuyệt đối tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng. Xác định rõ bốn phận, trách nhiệm của bản thân để xây dựng kế hoạch tự tu dưỡng, tự rèn luyện phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, phong cách làm việc và phấn đấu thực hiện theo đúng kế hoạch đã đề ra. Lựa chọn phương pháp tự rèn luyện, tu dưỡng phù hợp với đặc điểm, yêu cầu, nhiệm vụ của đơn vị; kiên trì rèn luyện tính tự chủ, tự trọng trong công việc, rèn luyện lối sống giản dị, gần gũi với bộ đội “Đảng viên tự giác nêu gương để khẳng định vị trí lãnh đạo, vai trò tiên phong, gương mẫu, tạo sự lan tỏa, thúc đẩy các phong trào cách mạng” [1, tr.184]. Đồng thời, phải tự giác nêu gương trong đấu tranh phân bác những quan điểm sai trái, thù địch, chủ động bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Trước những thông tin xuyên tạc, các quan điểm sai trái, mỗi cán bộ, đảng viên cần khẳng định bản lĩnh chính

trị vững vàng, kiên định mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Nâng cao ý thức cảnh giác, không nghe, không tin, không làm theo các thông tin xấu độc; tuân thủ quy tắc ứng xử trên không gian mạng. Phát huy vai trò, trách nhiệm nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam, nhất là người đứng đầu trong công tác chính trị nội bộ, dự báo, xử lý kịp thời những vấn đề tư tưởng nảy sinh, “đề cao trách nhiệm nêu gương, ý thức tự giác tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ, quản lý và người đứng đầu các cấp” [2, tr. 95]. Tích cực, chủ động đấu tranh trên các phương tiện truyền thông, mạng xã hội, chủ động định hướng dư luận xã hội, tăng cường các biện pháp kỹ thuật để ngăn chặn, xử lý các thông tin xấu độc trên không gian mạng.

Thứ ba, nêu cao tinh thần tự phê bình và phê bình, kết hợp chặt chẽ giữa “xây” và “chống” trong phát huy vai trò nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay

Tự phê bình và phê bình, kết hợp chặt chẽ giữa “xây” và “chống” là nguyên tắc xây dựng đội ngũ sĩ quan cấp phân đội “vừa hồng, vừa chuyên”. Vì vậy, cấp ủy, chính ủy, chính trị viên, chỉ huy, cơ quan chính trị các cấp cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo nâng cao nhận thức cho sĩ quan cấp phân đội về ý nghĩa, vai trò, tầm quan trọng và sự cần thiết của việc đẩy mạnh tự phê bình và phê bình. Thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả Chỉ thị 05-CT/TW, tiếp tục đổi mới nội dung, hình thức để nâng cao chất lượng sinh hoạt chi bộ. Xây dựng quy định tự phê bình và phê bình, khắc phục tình trạng né nang, né tránh, ngại va chạm và bảo vệ người thẳng thắn, dám đấu tranh. Tiếp tục đẩy mạnh đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, “lợi ích

nhóm”, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ. Xây dựng đội ngũ sĩ quan cấp phân đội, nhất là người đứng đầu đủ phẩm chất, năng lực, uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Thực hiện có nền nếp, hiệu quả chế độ sinh hoạt đảng, thực hành dân chủ để sĩ quan cấp phân đội được nói những tâm tư, nguyện vọng, những vướng mắc, bất cập, để kịp thời khắc phục, sửa chữa, hoàn thiện bản thân. Đánh giá, phân loại sĩ quan cấp phân đội phải công tâm, khách quan, chính xác, lựa chọn được những gương người tốt, việc tốt, để tuyên truyền, giáo dục, thuyết phục, cảm hóa, lôi cuốn quần chúng noi theo. Kiên quyết đấu tranh, phê phán những biểu hiện hành vi thiếu gương mẫu: nói nhiều, làm ít; nói mà không làm; nói một đằng, làm một nẻo; hoặc không dám nói; không dám làm; không dám chịu trách nhiệm của sĩ quan cấp phân đội, ngăn chặn những biểu hiện chủ nghĩa cá nhân, vị kỷ, chạy theo ham muốn vật chất, quyền lực, quyền lợi, vô cảm trước khó khăn của đồng chí, đồng đội.

Thứ tư, thường xuyên làm tốt công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện quy định nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam

Phát hiện những hạn chế, thiếu sót để kịp thời khắc phục, sửa chữa. Vì vậy cấp ủy, chỉ

huy các cấp cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện toàn diện công tác kiểm tra, giám sát, tập trung kiểm tra, giám sát việc chấp hành các quy định về nêu gương của sĩ quan cấp phân đội, nhất là sự gương mẫu về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, thái độ, trách nhiệm trong thực hiện nhiệm vụ. Quá trình kiểm tra, giám sát phải thực hiện đúng nguyên tắc, quy trình, phương châm, phương pháp, “Cải tiến, đổi mới phương pháp, qui trình, kỹ năng công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật, bảo đảm khách quan, dân chủ, khoa học, đồng bộ, thống nhất, thận trọng, chặt chẽ, khả thi” [3, tr.188]. Đồng thời, phát huy tốt vai trò của cấp ủy, chi bộ và ủy ban kiểm tra các cấp, đội ngũ cán bộ, đảng viên và quần chúng trong đơn vị, góp phần nâng cao hiệu quả vai trò nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay.

Kết luận

Phát huy vai trò nêu gương của sĩ quan cấp phân đội trong quân đội nhân dân Việt Nam không chỉ là bổn phận, trách nhiệm, mà còn là tình cảm, trách nhiệm đối với Đảng, Tổ quốc, Nhân dân, trực tiếp góp phần giáo dục, rèn luyện sĩ quan cấp phân đội “vừa hồng, vừa chuyên”, tô thêm phẩm chất cao đẹp “bộ đội Cụ Hồ”.

Tài liệu tham khảo:

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Tập I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.

[3] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

[4] Trần Ngọc Thêm (2016), *Hệ giá trị Việt Nam từ truyền thống đến hiện đại và con đường tới tương lai*, Nxb. Văn hóa - Văn nghệ, Thành phố Hồ Chí Minh.